

**การศึกษาผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงต่อสุขภาพผู้ปฏิบัติงาน
จากการสัมผัสฝุ่นละอองในการประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว**

๑. ระยะเวลาที่ดำเนินการ (เป็นระยะเวลาที่ดำเนินการจัดทำผลงาน ภายในระยะเวลา ๕ ปี)

๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๒. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. ทักษะภาษาอังกฤษ ในการทบทวนและวิเคราะห์สาระสำคัญของวรรณกรรมและงานวิจัยต่างประเทศ
๒. ทักษะการเก็บตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์หาปริมาณฝุ่นละอองในบรรยากาศการทำงาน
๓. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ระดับเบื้องต้น รวมถึงการใช้งานโปรแกรมทางสถิติเพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
๔. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ
๕. องค์ความรู้และข้อมูลวิชาการ ได้แก่ กิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว การทำนา มลพิษทางอากาศ เป็นต้น
๖. กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้น

๓. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart) และเป้าหมายของงาน

หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อทั้งเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การผลิตข้าวมีหลายขั้นตอน โดยการเก็บเกี่ยวเป็นขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิต แต่จากการพัฒนาของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรวัยทำงานของประเทศไทยโยกย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในฤดูเกี่ยวข้าวที่มีความต้องการแรงงานสูง เกษตรกรจึงประสบปัญหาการเก็บเกี่ยวไม่ทันเวลา ประกอบกับค่าจ้างแรงงานมีอัตราสูงขึ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการลดการใช้แรงงานและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกร การรับจ้างเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวนาวดข้าว จึงเข้ามา มีบทบาทสำคัญในภาคการเกษตร จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายภคชรรณภักดิ์เกี่ยวข้าวไทยพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ชนบทเกี่ยวข้าวไทยมีผู้ประกอบการรถเกี่ยวข้าวเป็นสมาชิกประมาณ ๗,๐๐๐ ราย มีรถเกี่ยวนาวดข้าวประมาณ ๔๕,๐๐๐ คัน ทั่วประเทศ (ชมพูนุช นันทจิต, ๒๕๕๙) การทำงานของรถเกี่ยวนาวดข้าวประกอบด้วยกระบวนการตัด ลำเลียง นวด คัดแยกเมล็ดออกจากฟาง และทำความสะอาดข้าวเปลือก โดยมีถังรองรับข้าวเปลือกที่ผ่านกระบวนการทั้งหมดแล้ว (ผศ.ดร.สมชาย ชวนอุดม, ๒๕๕๕) โดยกระบวนการทำงานดังกล่าวมักก่อให้เกิดปัญหาด้าน อนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาฝุ่นละอองและการฟุ้งกระจายของฟางและข้าวเปลือก ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรำคาญ หรืออาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและผู้พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง ด้วยเหตุนี้การขยายตัวของ การประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว จึงอาจส่งผลให้จำนวนเรื่องร้องเรียนปัญหาเหตุรำคาญจากการประกอบกิจการ ดังกล่าวนี้น่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดประเภทสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องถูกควบคุม จำนวนทั้งสิ้น ๑๔๒ ประเภท โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ในการควบคุม กำกับการประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ให้ก่อปัญหาทางด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่มาจากแต่งตั้งของคณะกรรมการสาธารณสุข ได้มีมติ ในการประชุมครั้งที่ ๑-๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ไว้ว่า การให้บริการรับจ้างเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวนาวดข้าว แม้จะเป็นการไปให้บริการนอกสถานที่ที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กลุ่มที่ ๕(๔) ประเภท การสีข้าว นวดข้าวด้วยเครื่องจักร หรือแบ่งบรรจุข้าวด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ และหากมีการให้บริการหลายเขตพื้นที่ก็ต้องทำการขออนุญาตฯ ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่ไปให้บริการ ยกเว้นพื้นที่ที่ส่วนราชการไม่ได้มีการออกข้อบัญญัติเทศบาลควบคุม กิจการประเภทดังกล่าวฯ สร้างความยุ่งยากต่อผู้ประกอบการเกี่ยวกับเรื่องภาษีและเกษตรกร ประกอบกับกรมการค้า ภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีหนังสือขอความอนุเคราะห์กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาทบทวนแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าวตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อช่วยลดภาระ ค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการและเกษตรกร และเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรมีผลเกี่ยวข้าวเพียงพอในช่วงที่ ผลผลิตข้าวต้องออกสู่ตลาดมาก

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ประกอบการจะประสบปัญหาดังกล่าว แต่กิจการเกี่ยวกับเรื่องข้าวกลับได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วประเทศ เนื่องด้วยความจำเป็นทั้งด้านการประหยัดเวลาและแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ส่งผลให้มีเรื่องร้องเรียนปัญหาเหตุรำคาญเรื่องฝุ่นละอองและเสียงดังจากการประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าว มายัง ราชการส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอาณาบริเวณต่อเนื่อง หรือติดกับพื้นที่พักอาศัย ชุมชน หรือพื้นที่ที่ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ศาสนสถาน สถานที่ดูแลผู้สูงอายุ และมีการอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น กรณีมีคำสั่งให้แก้ไขหรือระงับเหตุรำคาญตาม พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เกิดจากการทำกิจกรรมการซ่อมบำรุงรถเกี่ยวข้าว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งยังพบว่ามีกรณีจากราชการส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการควบคุมกำกับกิจการเกี่ยวกับเรื่องข้าวอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการประกอบการดังกล่าว ซึ่งเป็นบทบาท ของราชการส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกำกับและจัดการเหตุรำคาญจากกิจการดังกล่าวตามขั้นตอนของกฎหมาย ว่าด้วยการสาธารณสุข

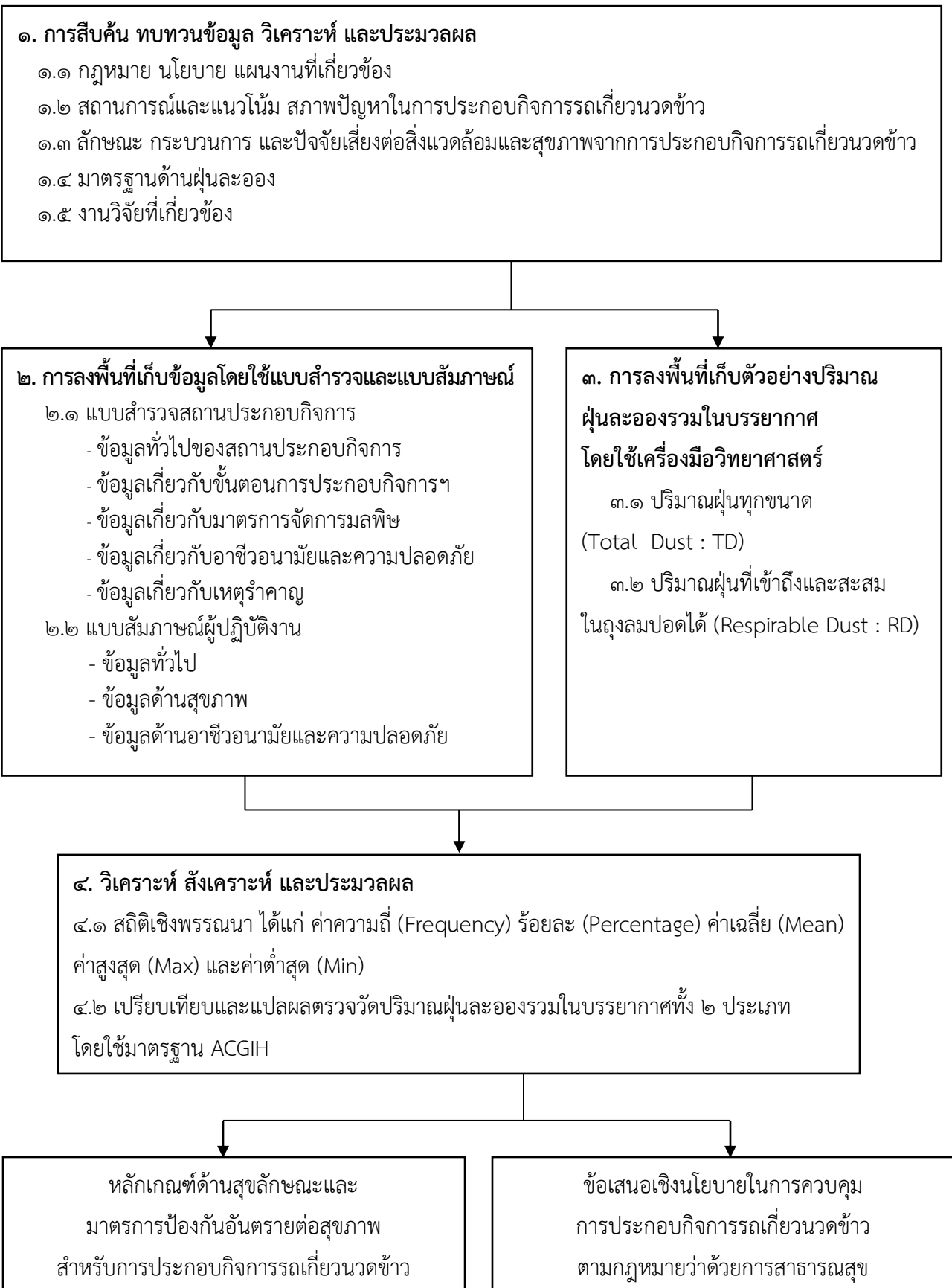
ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาลักษณะการประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าวและ ผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ รวมถึงศึกษาปริมาณความเข้มข้นฝุ่นละอองในบรรยากาศการทำงาน ของ กิจการเกี่ยวกับเรื่องข้าว เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงต่อสุขภาพผู้ปฏิบัติงาน และ เป็นการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการประกอบการเกี่ยวกับ เรื่องข้าว มิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้อยู่อาศัยบริเวณ ใกล้เคียง รวมทั้งยังเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าว และข้อเสนอเชิงนโยบายในการควบคุมการประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าว ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข อันจะเป็นการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

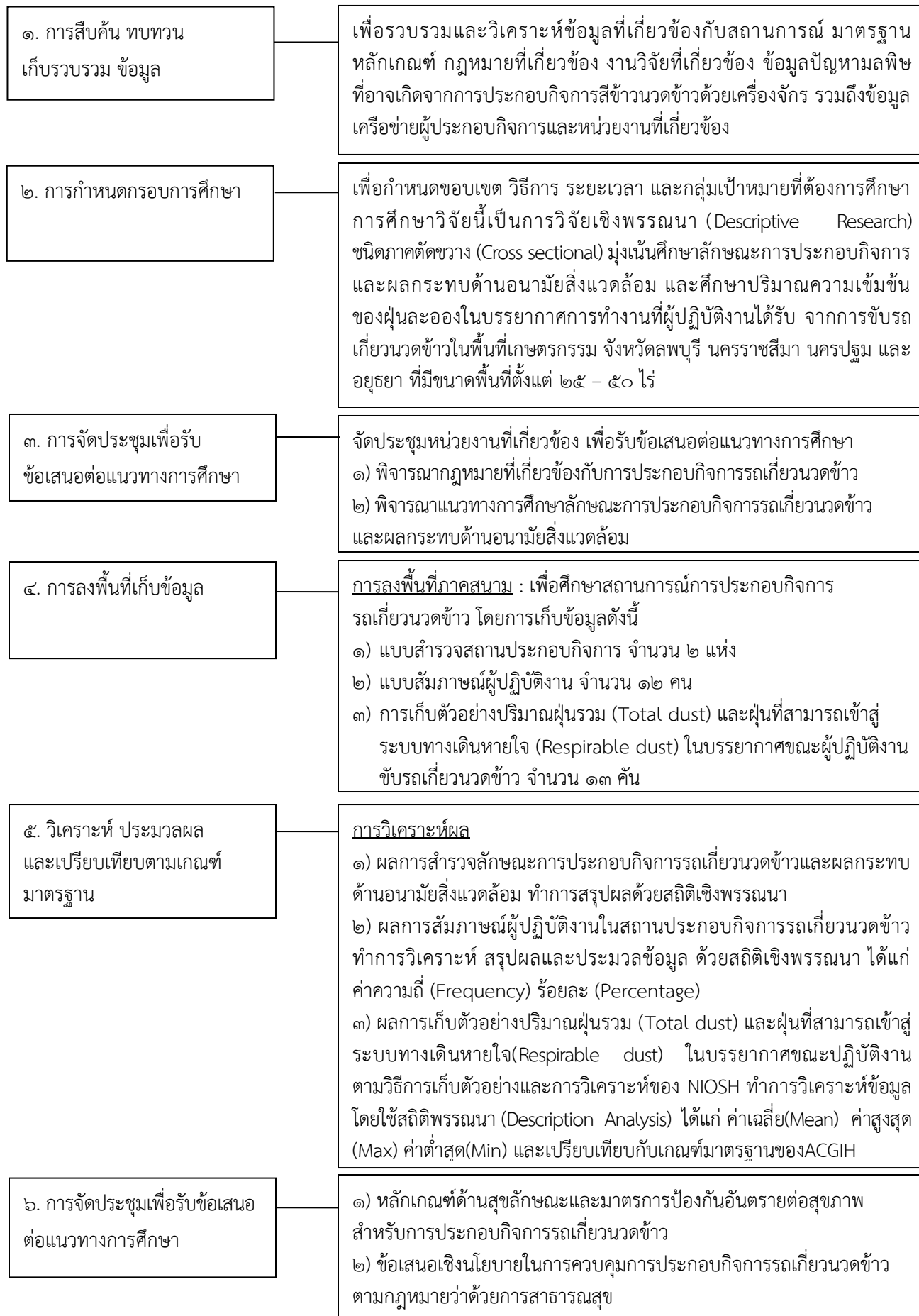
๑) เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบการ กิจการเกี่ยวกับเรื่องข้าว

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการควบคุมการประกอบการเกี่ยวกับเรื่องข้าว ตามกฎหมาย ว่าด้วยการสาธารณสุข

กรอบแนวคิด

ขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart)

ผลการศึกษา

ผลการสำรวจการประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว จากการสำรวจสถานประกอบการซึ่งประกอบด้วย การผลิต ซ่อมแซม และจำหน่ายรถเกี่ยวนาวดข้าว พบว่า มีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง เสียง กลิ่น ความร้อน และไอระเหยของสารเคมี จากขั้นตอนการตัดเชื่อมโลหะและการพ่นสีโลหะ ในกระบวนการผลิตและซ่อมแซมรถเกี่ยวนาวดข้าว และจากการสำรวจลักษณะการทำงานของรถเกี่ยวนาวดข้าว พบว่า มีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่องฝุ่นละออง จากขั้นตอนการเกี่ยวข้าว การนาวดข้าว การทำความสะอาด และการตีฟางก่อนทิ้งออกจากรถเกี่ยวนาวดข้าว เพื่อให้ง่ายต่อการเผาฟางของเกษตรกร รวมทั้งยังพบปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่องเสียงจากขั้นตอนการทำงานของเครื่องยนต์ของรถเกี่ยวนาวดข้าว

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการรถเกี่ยวนาวดข้าว เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานร้อยละ ๔๑.๗ มีปัญหาสุขภาพ ได้แก่ อาการทางผิวหนัง และการปวดศีรษะ ซึ่งอาจเกิดจากการปฏิบัติงานกลางแจ้งเป็นเวลานานโดยไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล เช่น หมวก แว่นตา ผ้าปิดจมูก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปฏิบัติงานร้อยละ ๕๐ เคยได้รับอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงาน ได้แก่ อุบัติเหตุจากสายพานรถหนีบนี้ว่าการรถเกี่ยวนาวดข้าว การโดนเหล็กทับหรือบาดมือ ซึ่งอาจเกิดจากการไม่มีความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ประกอบกับการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน โดยพบว่าผู้ปฏิบัติงานร้อยละ ๒๕ ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล และร้อยละ ๕๐ ของสถานประกอบการไม่มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งนี้ ร้อยละ ๑๖.๗ ของผู้ปฏิบัติงานต้องการให้มีการเพิ่มอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลสำหรับพนักงาน และเพิ่มจำนวนของรถเกี่ยวนาวดข้าวแบบมีระบบปรับอากาศ

ผลการตรวจวิเคราะห์ปริมาณความเข้มข้นฝุ่นละอองจากรถเกี่ยวนาวดข้าว พบว่า ปริมาณความเข้มข้นฝุ่นรวม (Total dust) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๑ mg/m³ (ค่าสูงสุด ๘.๕๗ mg/m³, ค่าต่ำสุด ๐.๕๖ mg/m³) และปริมาณ PM₁₀ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๔๒ mg/m³ (ค่าสูงสุด ๐.๙๕ mg/m³, ค่าต่ำสุด ๐.๐๔ mg/m³) โดยมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของ ACGIH ซึ่งกำหนดค่า Total dust ไม่เกิน ๑๐ mg/m³ และกำหนดค่า PM₁₀ ไม่เกิน ๓ mg/m³

๔. เป้าหมายของงาน

เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการด้านสุขลักษณะและสถานที่ตั้ง ด้านการสุขาภิบาล ด้านการจัดการมลพิษอากาศ และด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย สำหรับควบคุมการประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าวที่เหมาะสม และสามารถป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ชุมชน ตลอดจนสามารถป้องกันการกระจายของมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกำกับสถานประกอบการ ให้ปฏิบัติหรือดำเนินกิจการอย่างถูกสุขลักษณะและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ

- ๑) ได้หลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว
- ๒) ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการควบคุมการประกอบกิจการรถเกี่ยวนาวดข้าว ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

๕.๒ เชิงคุณภาพ

การจัดทำหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าว จะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อควบคุมกิจการรถเกี่ยวนวดข้าวภายในท้องถิ่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณาแนวทางการควบคุมป้องกันปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยลดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนป้องกันปัญหาเหตุรำคาญที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ (การนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนางาน)

กรมอนามัย

๑) สามารถนำข้อมูลจากการศึกษา หรือหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าว ไปพัฒนาเป็นแนวทางหรือแนวปฏิบัติเชิงกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระดับพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป

๒) เป็นแนวทางด้านวิชาการ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของราชการส่วนท้องถิ่นในการควบคุมการประกอบกิจการและการจัดการเหตุรำคาญจากกิจการรถเกี่ยวนวดข้าว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวทางในการอนุญาตและการควบคุมกำกับสถานประกอบการรถเกี่ยวนวดข้าวในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของพนักงานขับรถเกี่ยวนวดข้าว ประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง และสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สามารถนำหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าว ไปปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะการประกอบกิจการ

ประชาชน ได้รับการคุ้มครองสิทธิทางสุขภาพ ลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพ อันเนื่องมาจากปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าว

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ (ผลงานมีความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการอย่างไร เช่น การตัดสินใจแก้ปัญหา การใช้หลักวิชาการ หรือทฤษฎีที่ในการปฏิบัติงาน การบูรณาการงาน หรือเป็นความยุ่งยากของผู้วิจัยในการจัดทำผลงาน)

การให้บริการรับจ้างเกี่ยวนวดข้าวเป็นการให้บริการนอกสถานประกอบการ ซึ่งจะมีการย้ายสถานที่ประกอบกิจการตามที่ได้รับแจ้งว่าจ้างจากเกษตรกร จึงไม่สามารถกำหนดวันและเวลาในการประกอบกิจการที่แน่นอนได้ เนื่องจากการเกี่ยวข้าวต้องทำในระยะเก็บเกี่ยวซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น พันธุ์ข้าว ลักษณะการทำนา สภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ รวมถึงพนักงานที่ปฏิบัติงานขับรถเกี่ยวนวดข้าวบางราย ไม่ได้ปฏิบัติงานขับรถเกี่ยวนวดข้าวตลอดทั้งปี แต่จะรับงานขับรถเกี่ยวเฉพาะฤดูเกี่ยวข้าว ส่วนนอกฤดูเกี่ยวข้าวพนักงานส่วนใหญ่จะสลับไปปฏิบัติงานผลิตและซ่อมรถเกี่ยวนวดข้าวหรืออาจเปลี่ยนลักษณะงานไปเป็นงานอื่น ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายและจัดทำแผนการศึกษาที่ชัดเจนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ คณะผู้ศึกษาจึงต้องอาศัยการประสานงานผ่านเครือข่ายชมรมรถเกี่ยวข้าวไทย ในการประสานผู้ประกอบการและขอข้อมูลการให้บริการรับจ้างเกี่ยวนวดข้าวหรือฤดูการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแผนการดำเนินงานเก็บตัวอย่างและการเก็บข้อมูลการศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบแนวทางการศึกษาที่กำหนด

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

การเก็บตัวอย่างฝุ่นละอองในบรรยากาศการทำงานของผู้ปฏิบัติงานพบว่า มีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น จำนวนชั่วโมงในการขับรถเกี่ยวนวดข้าวของผู้ปฏิบัติงานต่อหนึ่งวัน จำนวนรถเกี่ยวนวดข้าวที่ใช้ในการเกี่ยวนวดข้าวต่อที่นาหนึ่งคืนในหนึ่งครั้ง ชนิดหรือประเภทของรถเกี่ยวนวดข้าว ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งความจำเป็นในการเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกรแต่ละราย

๙. ข้อเสนอแนะ (ให้เสนอข้อเสนอแนวคิด ๓ ด้าน ๑) ข้อเสนอเชิงนโยบาย ๒) ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ ๓) ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป)

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐควรบูรณาการความร่วมมือระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในการกำหนดแนวทางหรือหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับการประกอบกิจการรถเกี่ยวนวดข้าวที่ชัดเจนและเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางการให้หน่วยงานหลักในระดับพื้นที่สามารถควบคุมกำกับการประกอบกิจการในลักษณะข้ามเขตพื้นที่ โดยการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภท รถเกี่ยวนวดข้าว และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่มีความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้ประกอบการรถเกี่ยวนวดข้าวสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ปฏิบัติงาน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องรวมถึงเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการรถเกี่ยวนวดข้าวและเกษตรกรในพื้นที่

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรมีการจัดทำคำแนะนำกรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการสีข้าว นวดข้าวด้วยเครื่องจักร สำหรับรถเกี่ยวนวดข้าว เพื่อเป็นแนวทางให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปควบคุมกำกับสถานประกอบกิจการในระดับพื้นที่

๒) ควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ Infographic เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์แนวปฏิบัติ หลักเกณฑ์ ในการอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการสีข้าว นวดข้าวด้วยเครื่องจักร สำหรับรถเกี่ยวนวดข้าว

ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาข้อมูลสถานการณ์การได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการรถเกี่ยวข้าว โดยเป็นการศึกษา ลักษณะและปริมาณของผลกระทบที่ประชาชนหรือชุมชนได้รับ โดยการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละออง และการตรวจวัดเสียงรบกวน โดยใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ตามหลักวิชาการหรือที่กฎหมายกำหนด เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการควบคุมป้องกันเหตุรำคาญที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการดังกล่าว